

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

**ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ (ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНОСТІ)**

Анотований бібліографічний список

Упорядник: Янюк С. С., молодший науковий співробітник відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності

Бібліографічний редактор Самчук Л. І., зав. відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності

1. **Афанасьєва, О. Ю.** Коммуникативное образование студентов педагогических вузов на основе идеи междисциплинарности / О. Ю. Афанасьєва // Пед. образование и наука. – 2006. – № 2. – С. 24–28. – Библиогр.: 11 назв.

У статті розглянуто проблему доцільності застосування міждисциплінарного підходу в освітньому процесі, зокрема в процесі управління комунікативною освітою студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

2. **Брук, П. С.** Технология профилирования подготовки магистрантов-переводчиков посредством формирования дисциплинарно-модульных связей в программе обучения / П. С. Брук, М. С. Коган, Н. В. Попова // Alma Mater (Вестн. высш. шк.). – 2013. – № 9. – С. 51–58. – Библиогр.: 7 назв.

Розглянуто поняття профілювання, особливості дидактичної інтеграції. Представлено технологію змістовного та процесуального поєднання трьох дисциплін навчального плану та трьох модулів виробничої перекладацької практики у програмі навчання магістрантів. Окреслено шляхи подальшого розвитку запропонованої технології профілювання. Проаналізовано організаційні та навчально-методичні аспекти профілювання підготовки магістрів-лінгвістів, що навчаються за програмою перекладачів у технічному вузі.

3. **Ветров, Ю. П.** Синергия междисциплинарности / Ю. П. Ветров, И. В. Калинин // Высш. образование в России. – 2012. – № 8/9. – С. 155–158.

У статті представлено досвід реалізації методичного, освітнього та виховного потенціалу міждисциплінарного підходу, який реалізовується на базі кафедри лінгвістики, міжкультурної комунікації і туризму Північно-Кавказького державного технічного університету. Міждисциплінарність розглядається як запорука ефективної роботи в дослідницькому ракурсі, а також з точки зору актуалізації та оптимізації інновацій в галузі адміністрування та викладання.

4. **Довнар, А. И.** Инструментальные средства для исследования междисциплинарных связей в высших учебных заведениях / А. И. Довнар, О. С. Раковская-Башмакова // Україна – суб'єкт європейського освітнього простору : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 24–25 трав. 2005 р. / Асоц. навч. закл. України приват. форми власності Європ. ун-ту. – К., 2005. – С. 163–166.

У статті висвітлено проблему підвищення ефективності планування навчального процесу у вищих навчальних закладах. Запропоновано інструментальні

засоби для полегшення процесу планування, зокрема застосування міждисциплінарного підходу.

5. **Закревский, В. Э.** Индивидуальный опыт – междисциплинарный подход / Владимир Энгельсович Закревский // Наука і освіта. – 2010. – № 3. – С. 171–175. – Библиогр.: 8 назв.

У статті розглянуто методологічні дослідження та соціально-практичні підходи до вивчення індивідуального досвіду у колишньому СРСР та пострадянському просторі. Автором внесено пропозицію щодо здійснення міждисциплінарного дослідження „Життєвий шлях – індивідуальний досвід”.

6. **Зубок, М.** Міждисциплінарні зв'язки у навчальному процесі ВНЗ / М. Зубок // Інноваційний розвиток вищої освіти : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф., 10–11 берез. 2010 р., м. Київ : тези доп. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2010. – С. 32–34.

Розглянуто питання взаємозв'язку дисциплін під час побудови навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти.

7. **Каплина, С. Е.** Метод междисциплинарного экологического проектирования / С. Е. Каплина // Сред. проф. образование. – 2013. – № 2. – С. 18–20.

У статті розглянуто питання доцільності та ефективності використання методу міждисциплінарного екологічного проектування під час навчання студентів у ВНЗ.

8. **Корневский, А. В.** Модернизация образования: индивидуализация и междисциплинарность / А. В. Корневский, И. М. Узнародов // Высш. образование в России. – 2010. – № 11. – С. 113–118.

У статті викладено досвід запровадження індивідуалізованих методів навчання та міждисциплінарного підходу у навчальний процес вищих навчальних закладів освіти.

9. **Курляк, І. Є.** Постпенітенціарна педагогіка: теоретичні засади та реалії практичного застосування у Польщі : [у 3 ч.]. [Ч. 1]. Сутність та проблематика постпенітенціарної педагогіки в інтердисциплінарному контексті / Ірина Євгенівна Курляк. – Л. : Сполом, 2010. – 319 с. – Библиогр.: с. 294–300.

У монографії розглядаються теоретичні засади постпенітенціарної педагогіки як науки в інтердисциплінарному контексті. Аналізуються мета, завдання, сутність та види постпенітенціарної допомоги, історичні корені та особливості її розвитку в європейських країнах з акцентом на правовому підґрунті та специфіці її практичної реалізації у Польщі.

10. **Кропотова, Н. В.** Университет как пространство междисциплинарной коммуникации / Н. В. Кропотова // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / МОН України, АПН України, Нац. техн. ун-т „ХПІ”. – Х., 2008. – Вип. 18 (22). – С. 22–30. – Библиогр.: 10 назв.

У публікації подано методологічний аналіз наукової комунікативної практики у міждисциплінарному колективі науково-педагогічних співробітників як засобу підвищення їх інтелектуально-творчого потенціалу.

11. **Кузьменко, А. Г.** Впровадження інтеграційних технологій в навчальний процес / А. Г. Кузьменко // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2010. – Вип. 65. – С. 23–27. – Библиогр.: 8 назв.

У статті проаналізовано важливість побудови змісту навчання на основі інтегрованого підходу для забезпечення якісної професійної підготовки сучасних фахівців. Доведено необхідність проведення лекцій та практичних занять з основ реаніматології та її зв'язок з іншими клінічними і фундаментальними дисциплінами.

12. Лыкова, В. А. Междисциплинарные связи педагогики и психотерапии в научно-теоретических источниках и образовательной практике / Виктория Анатольевна Лыкова // Наука і освіта. – 2012. – № 7 (Педагогіка і психологія). – С. 147–153. – Библиогр.: 15 назв.

У статті розглянуто та обґрунтовано міждисциплінарні зв'язки педагогіки та психотерапії. Розглянуто історію виникнення даних дисциплін та сучасні тенденції їх розвитку. Здійснено аналіз наукових підходів, представлених у психолого-педагогічних дослідженнях та досвіді міжнародної освітньої практики.

13. Мартынов, В. Г. Развитие инновационной образовательной технологии обучения студентов в виртуальной среде профессиональной деятельности / В. Г. Мартынов, П. В. Пятибратов, В. С. Шейнбаум // Высш. образование сегодня. – 2012. – № 5. – С. 4–8.

Розглядається освітня технологія, яка дозволяє в стінах університету імітувати реальну практичну діяльність випускників в організаціях і на виробничих підприємствах нафтогазового комплексу. Аналізується розвиток міждисциплінарного діяльнісного підходу до навчання студентів у віртуальному середовищі професійної діяльності.

14. Матушкин, Н. Н. Роль междисциплинарного компонента образовательных программ, реализующих компетентностную парадигму / Н. Н. Матушкин, И. Д. Столбова // Инновации в образовании. – 2010. – № 11. – С. 5–17 : рис., табл. – Библиогр.: 10 назв.

Розглядається проблема реалізації компетентнісного підходу у вищій професійній освіті. Доводиться, що для відображення природи компетенції компетентнісно-орієнтовані освітні програми повинні ґрунтуватися на принципі міждисциплінарності. Запропоновано форми міждисциплінарного компонента, що сприяють формуванню необхідних компетенцій у студентів і забезпечують перехід до компетентнісної освітньої парадигми.

15. Москвина, И. К. Междисциплинарное обучение в преподавании литературы / И. К. Москвина // Одар. ребенок. – 2009. – № 3. – С. 77–85.

Розглядається питання застосування міждисциплінарного навчання у викладанні літератури. Зокрема, проаналізовано міжпредметні зв'язки літератури із філософією, математикою, біологією, фізикою. Охарактеризовано форми міждисциплінарної інтеграції.

16. Никитенко, В. Н. Образование как социально-педагогическая и междисциплинарная категория / В. Н. Никитенко // Педагогика. – 2010. – № 10. – С. 21–25. – Библиогр.: 13 назв.

У статті подано обґрунтування категорії освіти як соціально-педагогічної та міждисциплінарної. Аргументована потреба в науці. Висловлюється думка про те, що такою наукою могла б бути едукологія як загальна теорія освіти.

17. Носков, М. В. Междисциплинарная интеграция в условиях компетентностного подхода / М. В. Носков, В. А. Шершнева // Высш. образование сегодня. – 2008. – № 9. – С. 23–25. – Библиогр.: 9 назв.

Охарактеризовано інтегративно-контекстну модель навчання студентів у вищих навчальних закладах, яка спрямована наблизити навчально-пізнавальну та майбутню професійну діяльність студентів шляхом міждисциплінарної інтеграції в контексті компетентнісного підходу.

18. Няшин, Ю. И. Проективный метод как основа повышения эффективности междисциплинарной подготовки научных кадров / Ю. И. Няшин, Т. А. Кузнецова, С. И. Пахомов // Теорія та методика фіз. виховання. – 2011. – № 6. – С. 7–11. – Библиогр.: 6 назв.

Розглядається досвід використання проектного методу організації науково-освітнього процесу в Національному дослідницькому університеті. Доводиться, що гнучка технологія конструювання, модульна структура навчального плану, індивідуальний підхід при формуванні змісту усіх блоків дисциплін, відповідно до останніх науково-технічних досягнень і актуальних вимог ринку праці, забезпечують підвищення якості освіти.

19. Попова, Н. В. Междисциплинарные мобильные дидактические модули как дополнительный ресурс в обучении студентов иностранному языку / Н. В. Попова // Alma Mater (Вестн. высш. шк.). – 2013. – № 4. – С. 50–55. – Библиогр.: 12 назв.

Розглянуто модульне навчання у вищій школі, яке корелює з компетентнісним підходом. Проаналізовано особливості міждисциплінарних модулів з дисципліни „Іноземна мова”, обґрунтовано категорію їх дидактичної мобільності, представлено приклади модулів.

20. Разенкова, Т. П. Граждановедческий аспект в реализации междисциплинарного обучения иностранному языку / Т. П. Разенкова // Одар. ребенок. – 2009. – № 3. – С. 65–76. – Библиогр.: 16 назв.

Розглянуто питання реалізації громадянської освіти в процесі міждисциплінарного навчання іноземній мові. Охарактеризовано особливості організації викладання іноземної мови з використанням міждисциплінарного підходу. Подано тематику занять, включених в програми міждисциплінарного навчання, спрямованих на громадянське виховання школярів.

21. Романюк, С. Роль междисциплинарной интеграции при формировании поликультурной профессиональной компетентности на магистерской программе по специальности „Правоведение” / Светлана Романюк // Молодь і ринок. – 2014. – № 3. – С. 59–64. – Библиогр.: 16 назв.

У статті розглядається питання формування полікультурної компетентності на основі міждисциплінарної інтеграції. Запропоновано методи викладання, які базуються на міждисциплінарному та компетентністному принципах.

22. Санникова, О. В. Междисциплинарность содержания социально-гуманитарного образования: социкультурные основания / О. В. Санникова // Высш. образование в России. – 2009. – № 4. – С. 98–103. – Библиогр.: 4 назв.

У статті розглядається проблема формування міждисциплінарного змісту професійної соціогуманітарної освіти. Визначаються та обґрунтовуються протиріччя між професійною підготовкою студентів-гуманітаріїв та наявністю природничо-наукових дисциплін в навчальних планах. Пропонується спосіб вирішення таких протиріч, які пов'язані з можливістю ціннісно-сислової інтерпретації природничо-наукового знання.

23. **Солодовник, С. В.** Междисциплинарные методики образования: лакуны и возможности / С. В. Солодовник // Проблемы гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти : матеріали сьомих Ірпін. міжнар. пед. читань : 14–15 трав. 2009 р. / Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпін, 2009. – Ч. 1. – С. 190–192 – Назва на тит. арк. : Матеріали сьомих Ірпінських міжнародних педагогічних читань на тему: Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти.

В статті розглянуто питання необхідності набуття випускниками вищих навчальних закладів міждисциплінарних компетенцій. Охарактеризовано методи викладання суміжних предметів, зокрема: академічний підхід, гуру-метод, догматичне зубріння, вирішення кейсів, натискання на тести.

24. **Тверезовська, Н. Т.** Сучасні підходи до визначення сутності поняття „міжпредметні зв'язки” / Н. Т. Тверезовська, В. П. Сидорко // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. / Держ. вищ. навч. закл. „Криворізький національний університет”. – Кривий Ріг, 2012. – Вип. 34. – С. 315–320. – Бібліогр.: 8 назв.

Здійснено спробу узагальнити сучасні визначення генези поняття „міжпредметні зв'язки” із філософської, психологічної, педагогічної, методичної, анатомічної, фізіологічної, економічної позицій.

25. **Титовец, Т. Е.** Диагностика эффективности междисциплинарной интеграции содержания профессионального образования / Т. Е. Титовец // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2010. – № 4. – С. 57–60. – Библиогр.: 7 назв.

Міждисциплінарна інтеграція в змісті професійної освіти потребує науково обґрунтованих критеріїв своєї діагностики. Стаття присвячена діагностичним підходам до виявлення системних ефектів інтеграції, об'єктам і методам діагностики.

26. **Титовец, Т. Е.** Интеграция правоведческих и педагогических дисциплин в системе профессиональной подготовки учителя / Т. Е. Титовец // Право и образование. – 2010. – № 9. – С. 9–13.

В статті розглядається досвід включення правового дискурсу в педагогічну етику і його використання з метою розвитку педагогічної науки.

27. **Тихонова, Л. В.** Разработка междисциплинарных курсов на основе компетентностного подхода / Л. В. Тихонова, О. И. Кобелев // Сред. проф. образование. – 2013. – № 5. – С. 15–17. – Библиогр.: 11 назв.

Досліджено проблему формування професійних компетенцій студентів коледжів системи СПО на основі компетентнісного підходу у навчальній діяльності.

28. **Филонов, Г. Н.** Междисциплинарное исследование процесса воспитания / Г. Н. Филонов // Педагогика. – 2010. – № 9. – С. 3–9.

У статті розглянуто концептуальні підходи до проведення міждисциплінарного дослідження процесу виховання. Розкрито пріоритетні позиції такого дослідження, показано, що поєднання соціальних наук має додатковий потенціал, інструментально і методично орієнтований на розвиток і прогнозування сучасних виховних систем.

29. **Чучин-Русов, А. Е.** Междисциплинарно-системное образование и культурное моделирование / А. Е. Чучин-Русов // Мир образования – образование в мире. – 2007. – № 1. – С. 15–24.

Розглянуто основні принципи побудови гендерної макромоделі культури, яка на думку автора, необхідна для розробки методології цілісної універсальної міждисциплінарно-системної освіти. Зокрема, подано характеристику 16 принципів побудови культурних моделей: принцип амбівалентності, принцип заборони, подібності, невизначеності, визначеності, відносності, рівноваги, різноманіття, збереження та ін.

30. Шумакова, Н. Б. Возможности обогащения программ школьного курса на основе творческого междисциплинарного обучения / Н. Б. Шумакова // Психология и шк. – 2011. – № 4. – С. 7–10.

У публікації розглядаються технології збагачення базисних навчальних програм на основі концепції творчого міждисциплінарного навчання. Описано сценарії конкретних уроків з літератури, які створюють широкі можливості для розкриття інтелектуального та творчого потенціалу учнів, задоволення їх високих пізнавальних потреб.

31. Budzen, H. Propozycje zmian w kształceniu nauczycieli na politechnice Radomskiej / Henryk Budzen // Kształcenie nauczycieli a reforma systemu edukacji w Polsce : Praca zbiorowa z cyklu: „Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli” / red. Franciszka Szloska. – Radom : [Wydział Nauczycielski Politechniki Radomskiej ; Instytut Technologii Eksploatacji], 2000. – P. 265–270.

Представлено досвід професійної підготовки вчителів у польському Технологіо-гуманітарному університеті ім. Казимира Пуласького в Радомі. Зокрема, розглянуто модульну систему навчання студентів та інтердисциплінарне навчання як ефективні методи навчання студентів вищих закладів освіти.

32. Cedelle, L. En long, en large et en travers / Luc Cedelle // Le Monde de l'education. – 2008. – № 371. – P. 69–72.

У статті представлено результати експериментального проекту, спрямованого на впровадження міждисциплінарного підходу у навчальний процес коледжів.

33. Kraft, V. Wozu noch Allgemeine Pädagogik? = What's the purpose of the foundation of education today? / Volker Kraft // Zeitschrift fur Padagogik. – 2012. – № 3. – S. 285–301. – Bibliogr.: P. 298–300.

Визначено перспективи розвитку загальної педагогіки в контексті співвідношення з іншими дисциплінами, зокрема теологією, правом і медициною, пріоритетність та значимість розвитку яких визначається об'єктивними суспільними чинниками, та мимоволі надає їй атрибути вторинності. Узагальнено два основних концептуально протилежних підходи до розуміння предмету педагогіки як науки: конвергенція та міждисциплінарний підхід.

34. Maher, F. A. Long-term transformations: excavating privilege and diversity in the academy / F. A. Maher, M. K. Thompson Tetreault // Gender and Education. – 2011. – Vol. 23, № 3. – P. 281–297. – Bibliogr.: p. 296–297.

Подано результати дослідження стану розвитку вищої освіти у США за останні 40 років. Відзначається значне розширення складу студентів за ознакою раси, статі, і певною мірою класу, а також міждисциплінарність як ознака нового часу для багатьох університетів.